

**A MAGYARBÓLYI
ÓVODA**

**HELYI NEVELÉSI
PROGRAMJA**

2023.

1. Bevezetés

Alakítani, formálni kívánjuk a ránk bízott gyermekeket és megmutatni számukra a világot olyannak, amilyen. Keresni kellett, és megtalálni ehhez, azt a nevelési módot, melyben az óvodáskorú gyermek minden kényszer nélkül saját magához viszonyítva optimálisan fejlődhet. A példát erre a régi családok élete adta, ahol az együttélés során megvalósult a nevelés komplex formája. A hagyományos családi nevelésben a gyermekeket érő hatások alakították, formálták viselkedésüket, magatartásukat, szinte észrevétlenül gyarapodtak ismereteik, fejlődtek készségeik, nevelték őket a mindennapi étellel a mindennapi életre.

Ezt csak kötöttségmentes, családi, érzelmi biztonságra épülő óvodai élet megszervezésével láttuk biztosítottak, ahol a gyermeki személyiség szabadon bontakozhat ki. Kerete a folyamatos napirend és a nevelés – tanulás sajátos tervezése.

A folyamatos napirend azt a célt szolgálja, hogy a gyermek kedve és érdeklődése szerint választhat, különböző tevékenységek közül dönthet igénye és szükséglete szerint, ki mit játszik, melyik felkínált tevékenységbe kapcsolódik be, esetleg nézelődik.

Tervezésünk egyedisége, hogy a környezetismeret adja a tanulási folyamat gerincét, melyet heti terv szerint valósítunk meg. A hét első napjaiban, ill. jeles napokon ismereteket, tapasztalatokat nyújtunk, amelyhez a következő napokban (vagy azonnal) zenei, vizuális, matematikai, irodalmi fejlesztő feladatokat kapcsolunk kötetlen, kötött alkalomszerű, vagy rendszeres formában. Egy-egy téma átcsúszhat a következő hétre, sőt későbbre is. A hagyományos csoportbeosztásban kiscsoporttól nagycsoportig a gyermek több alkalommal találkozik ugyanazokkal az eseményekkel, a folyamatosság és az ismétlődés segíti a gyermek biztonságosabb eligazodását a mindennapokban, tájékozódását időben. Nevelőmunkánkban a folyamatosságnak, a rugalmasságnak nagy jelentőséget tulajdonítunk.

A mi megközelítésünk szerint az teszi helyivé a programot, hogy megjelenik az a környezet, amiben élünk, azok az adottságok, sajátosságok, melyek csak nálunk érvényesek, és számunkra fontos értékek kerülnek megfogalmazásra.

A környezet adott, az értékek bennünk vannak.

Az értékeket – a természet szeretetét, a szép iránti fogékonyságot, a múlt értékeinek megbecsülését a gyermekszerepetet – kaptuk szüleinktől, nevelőinktől és mindazoktól, akik valamiképpen hatottak ránk személyiségükkel.

Lakóhelyünk egy kis falu, ahol az emberekre még jellemző az egymásra figyelés, a segítségadás, az összefogás. Itt alakultunk összetartó, egymás munkáját segítő, az új iránt fogékony közösséggé. Munkánk során egyre több új módszerrel, alternatív programmal ismerkedtünk meg, így jutottunk el a saját programkészítés gondolatához.

2. Gyermekkép

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai individuum és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Ennek következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak. Óvodai nevelésünk gyerekközpontú, törekszünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására.

3. Óvodakép

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Magyarbólyi Óvoda Mini Bölcsőde és Konyha

Címe: 7775 MAGYARBÓLY, Kossuth u. 15.

Telefon: (06) 72 456 111

Fenntartó: MAGYARBÓLYI ÓVODA FENNTARTÓI TÁRSULÁS
MAGYARBÓLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
KISLIPPÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
ILLOCSKA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
LAPÁNCSA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az engedélyező szerv neve: MAGYARBÓLY KÖZSÉG KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Feiter Róbertné

Az óvoda bemutatása

Magyarbóly 1000 lakosú község, a déli határszélen helyezkedik el, egyben határátkelőhely. A községben az intézmények és néhány vállalkozó ad munkalehetőséget.

Községünkben 4 üzlet, iskola, óvoda, posta, orvosi rendelő, Művelődési Ház (IKSZT), és Polgármesteri Hivatal működik.

Óvodánk a falu központjában helyezkedik el.

1931-ben épült, a világháborúban elesett hősök emlékére, mint Kisdédóvó.

Az épület országút menti külső fala közepén helyezkedik el a fehér carrarai márványból készült emléktábla, melyen 32 hősi halott neve olvasható.

Az óvodát 1936. május 31-én avatta fel Vértesi Zoltán evangélikus lelkész, aki az egész építkezést kezdeményezte és megvalósította.

Az elmúlt években felkerült a második világháborús áldozatok emlékére egy másik márványtábla is.

1979-ig 2 csoportos, részben osztott óvodaként működött az intézmény, majd a magas gyermeklétszám miatt egy 3. csoport kialakítására volt szükség. 2004 ősze óta az óvoda újra 2 csoportos -a hullámzó demográfia következményeként-, 50 férőhelyes intézményként működik. Óvodánkba a szomszédos kis falvakból – Illocska, Lapáncsa, Kislippórol – is érkeznek gyermekek, akik naponta busszal közelítik meg az intézményt.

A csoportok szervezésénél a homogén csoport kialakítására ritkán van lehetőség, egy 3-4 éveseket fogadó, kis-középső és egy 4-5-6 éveseket fogadó nagy-középső csoportot indítunk évenként.

A harmadik teremben 2017 óta mini bölcsőde van, ahová a körzetbe tartozó dolgozó szülők 3 év alatti gyermekei járnak. Létszámuk kortól függően 7 illetve 8 fő.

Programunk a gyermekek megismerő tevékenységét veszi alapul, köré szerveztük a pedagógiai, pszichológiai feladatokat.

Célunk: gyermekeink találják meg helyüket a környezetükben, az őket körülvevő világban.

3. 1. Nevelési hitvallásunk

Fő hangsúlyt kap a környezet megismerése, mint élettér, amelyben tájékozódni, eligazodni képes a gyermek. A megszerzett tapasztalatok, élmények megjelennek mindennemű tevékenységben.

Tevékenysége során egyre több tapasztalatot szerezve egyre jobban eligazodik az őt körülvevő világban, beletanul a világba.

A program kiindulási vonala a *környezeti nevelés*, mert a gyermekkorban szerzett ilyen irányú tapasztalatok segítik a gyermeket, hogy sikeres, környezetét, nemzetét szerető emberré váljék.

A gyermeki tevékenység szabadsága **alapelvünk**, útmutató a gyermek egyéni fejlődés üteme.

Sikeresen tevékenykedhet, alkothat a hátrányos helyzetű és tehetséges gyermek egyaránt.

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője három éves kortól az iskolába kerülésig.

Programunkkal helyi szükségleteket, az óvodánkba járó gyermekeket és családjukat kívánjuk szolgálni. Falusi gyermekeket nevelünk, akiknek a valósággal való kapcsolata tág lehetőségeket biztosít a fejlesztésükre (természeti környezet).

Biztonságos, kedvező, csoportos együttlétre, megfelelő testi, mentális gondozásra, az óvodai élet nyitott, bizalmas, szeretetteljes légkörének megvalósítására törekszünk.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait, önállóságukat, autonómiájukat. Segítjük önkifejezésüket személyiségük természetes fejlődését.

Együttműködés a gyermekkel az egymásra figyeltől a szervezett tevékenységig

Tevékenység központú óvodai nevelésre törekszünk, melyben a gyermekek a legkülönbözőbb programok között válogathatnak, és amelyben az óvónők által kezdeményezett programok mindegyike igazodik az életkor követelményeihez, az életkori sajátosságokhoz.

A tevékenységi formák kölcsönhatását, egymásra építettségét fontosnak tartjuk, mert a gyermekek által szívesen és könnyedén végezhető tevékenységek összessége biztosíthatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását. Az összes óvodai tevékenység alapját a természet körforgása, változásai, a hozzá kapcsolódó jeles napok adják egyre magasabb szintű tapasztalatszerzéssel.

Az óvodai nevelés egész folyamatában komplexitásra törekszünk, az ismereteket nem elszigetelten, nem mozaikszerűen, hanem összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban sajátítják el a gyermekek, úgy ahogy az a valóságban előfordul.

Az óvodai nevelés területei, tevékenységformái között szoros összefüggés van, egyiket sem kezeljük elszigetelten, viszont meghatározó szerepet szánunk a környezetismeretnek, a játéknak, a mozgásnak és az anyanyelvnek.

Programunk rugalmasan alkalmazható mind a hátrányos helyzetű, mind a tehetséges gyermekek nevelésében.

3. 2. Az óvodai nevelés célja

Nevelésfilozófiánk lényege: a ránk bízott gyermekeket formálni, alakítani, egyéni fejlettségükből kiindulva, egyéni fejlődési ütemüket figyelembe véve, önmegvalósítási szándékukat, gyermeki szabadságukat és jogaikat tiszteletben tartva, érzelmileg elfogadva. Kiegészítve és tiszteletben tartva a családi nevelést, a benne még jelenlévő hagyományokat erősítve nevelünk **a mindennapi élettel a mindennapi életre.**

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról
- az emberi értékek közvetítéséről,
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
-

Olyan gyermekeket nevelünk, akik harmonikus mozgással, fejlett kommunikációs készséggel, beszédkészséggel és beszédkultúrával rendelkeznek. Megismerő funkcióik kifejlődtek, érzelmi életük kiegyensúlyozott, szociális magatartásuk alkalmassá teszi őket a közösségben való tevékenykedésre, az iskolai élet megkezdésére.

Nevelőmunkákkal hozzájárulunk ahhoz, hogy hagyományait és környezetét ismerő és tisztelő, környezetével kiegyensúlyozott viszonyban élő, embertársait szerető felnőttekké váljanak.

4. Az óvodai nevelés feladatai, tevékenységei

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai:

- az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, az egészséges életmód alakításával együtt
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- Esélyteremtés, tehetséggondozás és hátránykompenzáció

4. 1. Az egészséges életmód biztosítása

Helye a nevelés folyamatában

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodáskorúaknál kiemelt jelentőségű. Segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagyon fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

Célja: Testi-lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során. Egészséges életmód iránti igény megalapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.

Feladatok:

- egészséges környezet biztosítása,
- helyes életritmus biztosítása,
- testi szükségleteinek, mozgásigényeinek kielégítése, fejlődésének elősegítése
- egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas sótartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelés

A fejlesztés tartalma

Egészséges környezet

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodni kell a megfelelő *tárgyi* környezetről, melynek egyik színtere az óvoda udvara.

Udvarunk tágas, gyermeklétszámnak megfelel. Játszóhelyek kialakítottak, homokozó, mászóakák, tornaudvar, pihenőhelyek, virágos kert áll a gyermekek rendelkezésére, biztosítva a változatos tevékenységhez a színteret. Napos és árnyékos részek jól elkülönülnek. A játékok, sportszerek biztonságára folyamatosan figyelünk. Az óvoda épületéhez vezető utak burkoltak. Természetes anyagokból készült udvari játékok bővítését még tervezzük.

Az óvoda helyiségeinek elrendezését, nagyságát változtatni már nem tudjuk, ezért nagyobb hangsúlyt kap a szervezés a mindennapi munkában.

A folyosó egyben öltöző is, ezért egyéni megoldásokat keresünk a zsúfoltság elkerülésére.

A csoportsobák megfelelő nagyságúak, jól felszereltek.

A falak színe világos, a csoportsobák megvilágítása megfelelő. A folyamatos szellőztetés biztosítható. A hőmérséklet szabályozható.

A berendezések a gyermekek méretének megfelelőek, könnyen tisztán tarthatók.

Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés, melyben időnként a gyermekek maguk is aktívan részt vesznek.

A helyes életritmus biztosítása

A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás.

A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, egyéb tevékenységek) visszahatnak az életfolyamatokra.

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet.

A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó.

Az egyéni fejlődést legjobban biztosítja a kellő átgondoltsággal alkalmazott, folyamatos napirend.

A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, a választhatóság, átjárhatóság biztosítása. A folyamatos napirend előnyei:

- lehetővé teszi, hogy, minden gyermek eldöntheti, mikor kezd, és mikor fejez be egy tevékenységet,
- a játszó gyermeknek nem kell abbahagynia a játékot,
- az óvónő jobban észreveszi, hogy a gyermek mikor szorul segítségre.

A napot nagy intervallumokra bontottuk, kevés tevékenység kezdetét ill. befejezését kötöttük időponthoz. Egyes esetekben feltétlen szükség van időpont megjelölésre, mert vannak visszatérő tevékenységek, események (pl. ebéd, alvás) melyek minden alkalommal a nap ugyanazon időszakában valósulnak meg, és az óvoda sajátosságait is figyelembe kell venni. (Pl. busszal közlekedők)

Egészséges életmód

Óvodába csak egészséges gyermek járhat, a napközben megbetegedett gyermekeket lefektetjük, a szülőt értesítjük, szükség esetén orvoshoz visszük, a fertőző betegségek megelőzése érdekében biztosítjuk a megfelelő feltételeket (külön jellel ellátott törülköző, ágynemű, megfelelő fertőtlenítések stb.).

Figyelnünk kell a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, melyek kedvezőtlen családi légkör, súlyos lelki megrázkódtatás hatására alakulnak ki.

A leggyakoribb tünetek: a gyermek ingerlékeny, kapkodó, visszahúzódó, félnék, sírós, passzív, esetleg agresszív, nem tudja figyelmét összpontosítani stb.

Ezek a gyermekek fokozott törődést, gondoskodást igényelnek, a gyermekben rejlő, tevékenységét blokkoló feszültséget igyekszünk feloldani, szükség esetén speciális szakember segítségét vesszük igénybe.

A veleszületett rendellenességek korai kiszűrése lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót (nagyothallás, fénytörési hiba stb.).

A tartási rendellenességek megelőzése érdekében figyelni kell a helyes testtartásra, rendszeres fejlesztő mozgással javítható. A lúdtalp speciális lábboltozatot erősítő gyakorlatokkal, megfelelő lábbelivel és mezítláb járással megelőzhető.

Az óvónőnek időben fel kell figyelni a rendellenességekre, tünetekre, s a szülők segítségével keresni kell az okokat és a megoldásokat a mielőbbi gyógyulás érdekében.

Táplálkozás

A növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükséglet 65 – 70%-át kapják meg. Az étrendről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, az otthoni étkezéseket ehhez tudják igazítani.

Tálaló konyhával rendelkezünk.

Ismernünk kell az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, a kívánt táplálkozási követelmények betartásában fokozatosan, tapintatosan járunk el.

Az étkeztetés feltételeinek biztosításában a gyermekek is közreműködnek, különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítékre, a gyermekméretű eszközökre és azok használatára. (evőeszköz)

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti.

Az óvónő szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, közben bensőséges kapcsolat alakul ki a gyermek és az óvónő között, ezek eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálják, később a tevékenység megtanulását segítik. Alkalmazzuk a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz és befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását.

Személyi higiéné szempontjából fontosnak tartjuk a naponta többszöri kézmosást az otthoni haj- és körömápolást, valamint a fogmosást.

Orrtörlésre papír zsebkendőt használunk, mely a gyermekek által elérhető helyen van, használat után fedett szeméttárolóba kerül.

A gyermekek a WC-t a nap bármely időszakában igényük szerint használják.

A gyermekek fokozatosan, az egyéni fejlődés ütemének megfelelően jutnak el az önálló személyes gondozottságig.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is.

Szülők számára is elfogadott a réteges öltözködés, amely a gyermek egyéni igényeit szolgálja.

A lúdtalp megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőben járást, papucs használata nem megengedett.

Csereruha, cserecipő, tartalék fehérnemű, tornaruha a gyerekek számára a szülők által biztosítva van.

Az edzés – nagyon fontos az egészség megőrzéséhez. A légfürdőzés, a megfelelő ruhában végzett testnevelés, és a szabadban töltött minél több idő hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. Ősztől nyárig nagyon sok időt töltünk az udvaron a délelőtti és délutáni órákban egyaránt.

Nyári időben a gyermekek kedvelt tevékenysége a vízzel, homokkal való játék, mezítláb, szellős ruhában. A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Pihenés, alvás

Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő pihenés. Reggel a korán érkező gyermekeket, amennyiben ilyen igényük van, lefektetjük és nyugodt körülményeket biztosítunk számukra.

A délutáni pihenés előtt mesével, énekkel altatunk, figyelünk a zaklatott, nyugtalan gyermekekre.

A gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk (apróbb tárgyak, kendők, játékok). Lehetőség szerint megfelelő méretű kényelmes ágyon csendben pihennek a gyermekek. A helyiség folyamatos szellőztetését biztosítjuk.

A gyermekek óvodai szivacson és jellel ellátott takaróval alszanak, pihennek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Igényesek lesznek a tisztaság iránt, önállóan mosakodnak, törölköznek, használják a körömféjét, a fésűt, rendben tartják hajukat. Önállóan mosnak fogat, fogápoló szereket tisztán tartják. Helyesen használják a zsebkendőt.

Saját magukat kiszolgálják, önállóan tevékenykednek, holmijukra vigyáznak. Mindennapi szükségleteiket önállóan kielégítik. Tisztán étkeznek, közben kulturáltan viselkednek. Megfelelően használják az evőeszközöket.

Csukott szájjal rágnak. Igénylik az asztal esztétikai rendjét. Önállóan öltöznek, vetkőznek ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket megkötik. Képesek önállóan eldönteni, hogy fel- vagy levegyenek ruhadarabot magukról.

Ügyelnek saját személyük és a környezetük rendjére, gondozottságára. Az eszközökkel, berendezésekkel óvatosan bánnak. A rendetlenséget megszüntetik.

Igényükké válik a levegőzés, szívesen tornáznak, vesznek részt mozgásos játékokban.

4. 2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonos, szeretettel léghőz vegye körül. Az „én” fejlődésben a 3 – 7 éves szakasz kiemelt jelentőségű. A 3 – 4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, énes magatartástól 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez természetesen csak csoport helyzetben valósulhat meg. Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoporttagoknak, növelhetik az egyén társas hatékonyságát, módosíthatják viselkedésmódjait, egészséges összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé. A kisgyermek életében a környezetnek a csoportnak kiemelkedő jelentősége van.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a mintakövetés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre szélesebb kiterjedése, mely megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Célja: A személyiség, az „én” kifejlődése során optimális kapcsolat alakítása a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel. Pozitív érzelmi viszonyulásra törekvés, úgy az akaratú életük, mint jellemvonásaik alakításában, tiszteletben tartva a gyermekek egyéniségét.

Feladatok:

- Az érzelmi, erkölcsi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése,
- Kapcsolatok biztosítása, elősegítése, tiszteletben tartása,
- Értékek, normák közvetítése, annak terei.

*A fejlesztés tartalma:**Az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció feltételeinek megteremtése*

A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik, törekedni kell a barátságos, derűs légkör kialakítására, mert ez ad a gyermek számára biztonságérzetet. A derűs alaphangulat tevékenységre serkent. A folyamatos napirend is azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek kedvük szerint választhassanak a különböző tevékenységek közül, dönthessenek kedvük és igényük szerint kivel, mit és hogyan játszanak. A várakozás a túlszervezés kiküszöbölése nyugalmat eredményez. Az óvoda arra neveli a gyermeket, hogy elfogadja és megértse, az emberek különböznek egymástól. Éljk át az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség érzését.

A gyermek közösségi életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, legyenek összhangban az óvoda környezetével, a gyermekek ötleteinek, igényeinek megfelelően is formálódjék. A közös élmények segítsék a gyermekek önállóságát. A tevékenységek biztosítsák az önfegyelmet, a kitartást, a feladattudat fejlődését.

Mindenütt legyenek kuckók, bensőséges zugok, leválasztott sarkok, amelyek a csoportszobák családi jellegét, intimitását növelik.

A derűs légkör alapozza meg a gyermekek érzelmi kötődését óvónőjükhöz, az óvoda felnőtt dolgozóihoz. Az óvoda dolgozói magatartásukkal, gyermekekhez való viszonyulásukkal, bánásmódjukkal segítsék elő, hogy minden óvodába járó gyermek jól érezze magát, szívesen járjon óvodába, tekintse második otthonának azt.

*Kapcsolatok biztosítása, elősegítése:**Felnőtt gyermek kapcsolat*

A felnőtt-gyermek kapcsolat alapja és háttere minden pedagógiai munkának.

Az érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának a konfliktushelyzetek megoldásának.

Igen fontos ezért az érzelmi támaszt nyújtó, meleg nevelői attitűd. Az óvónő személyisége modell értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének. A gyermekek érzékenyen reagálnak az óvónő érzelmeire, viszonya egy-egy gyermekhez szándéka ellenére is hat a csoporton belüli kapcsolatokra. Igyekezzen minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.

A gyerekek érezzék, majd értsék meg mit tart helyesnek, mit miért utasít el, mindezt fejezze ki cselekvéseiben, szavaiban. A gyermekek így kezdetben érzelmileg, később belátás alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet számukra az óvónőjük közvetít.

Magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjk, követeléseiben vegye figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is.

Az óvónő és a gyermek kapcsolatának alapvetően fontos követelménye, hogy e kapcsolatban az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása, legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű.

Gyermek-gyermek közötti kapcsolat

Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy őt számon tartják, hogy a csoportnak szüksége van rá. A kortársi kapcsolatok szerepe nagy hatású a szocializációban. Ehhez az óvodai nevelés – a családi nevelésén túl – semmivel sem pótolható szocializációs színteret biztosít a gyermek számára.

A gyermek-gyermek közötti kapcsolat a személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos, az egyes gyermeket gazdagítja, az egészséges „én” fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot, az összehasonlítási lehetőséget. A csoportközeg segíti, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, alkalmat ad a probléma többirányú megközelítésére, így rugalmas gondolkodásmódot alakít.

A kortárs is modell a gyermek számára – amit egy vagy több gyermek átvesz – ezek egy része állandósul, a gyermek beiktatja szokásrendszerébe.

A felnőtt felelőssége, hogy a gyermekcsoport szociális atmoszférája hogyan alakul.

A szocializáció folyamatában figyelniük kell, hogy a gyermekek „én” tudata megerősödjék, én-képe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék, egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban. El kell érniük, hogy figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyzetébe, ez elősegíti, hogy minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, hogy az „én és a másik” elkülönüljön.

Így a gyermekek a csoportnak nem névtelen, hanem egyéni színekkel, tulajdonságokkal rendelkező tagjai lesznek. Segítenünk kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását.

A konfliktusok kezelését önállóan oldhassák meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek.

Segítsük elő, hogy a különböző tevékenységek végzése közben együttműködve közösen oldhassanak meg feladatokat. A spontán kialakult csoportok mellett alakítsunk egy-egy csoportot bizonyos feladatok elvégzésére (pl. növénygondozás).

Tapasztalhassák meg, közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység.

Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaiktól eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát.

Törekedjünk arra, hogy az óvodába, de más csoportba tartozó gyermekek is érezzék, hogy összetartoznak, ezt közös tevékenységek szervezésével érhetjük el.

Értékek, normák közvetítése

A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe. Kialakulásuknál kezdettől fogva figyelni kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, és lassan felismerjék a szokás értelmét, és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek. Ezeket ismerje az óvónő – köszönés, kérés, segítség stb. saját példaadásával adjon mintát a gyermeknek az utánzásra.

A gyermek boldogulása, a felnőttekhez és gyermektársaikhoz való viszonyulásától alapvetően függ, ezért akkor nevelünk hatékonyan, ha e viselkedés kialakítását alapvető feladatnak tekintjük. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodást, a szoktatást példamutatással, a követelmények következetes betartásával alakítjuk. Az óvoda a gyermek nyitottságára építve, tevékenységein keresztül közvetíti a keresztény kulturális értékeket, alakítja a nemzeti identitástudatot, a hazaszeretetet a családhoz való kötődést. Mindez az óvónőtől az egyéni bánásmód széles körű alkalmazását kívánja meg.

Az együttélés, a viselkedés érvényesítendő módjai

A bizalom a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatban alapja, feltétele minden emberi együttlétnek.

A szeretetteljes magatartás, barátságos, biztonságos légkört biztosít a gyermekek számára. Segítjük őket érzelmeik megjelenítésében, követendő példát mutatunk.

A tiszteletadás – alapvető követelmény, tisztelet a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel, csoporttársakkal szemben. Megnyilvánulásai szóban és kommunikációs helyzetekben.

A csoporttagok egymás iránt érzett és kinyilvánított megbecsülése. Figyeljenek társaik és a felnőttek munkájára és vigyázzanak a produktumra.

Tevékenységük során gyakorolják a tapintatos viselkedést (pl. vigasztalják szomorú társukat stb.).

Legyenek figyelmesek, éljék át és válják szokásukká a mások számára szerzett öröm. A segítségnyújtás számtalan formáját legyen alkalmuk megélni (segítsenek gyengébb társuknak, kisebbeknek).

Tanulják meg késleltetni vágyaikat, kívánságaikat, legyenek türelmesek.

Tapintatos nevelői magatartással neveljük önfegyelemre, a gyermek egyéni céljait a csoportnormákhoz alkalmazkodva valósítsa meg, ha kell rendezze át elképzeléseit, vagy mondjon le eredeti szándékáról.

Önértékelése az óvodai élet gazdag tevékenységrendszerében fejlődik, minél jobban kialakul, annál fontosabb számára a kudarctűrési képessége, mely által lehetővé válik a viszálykodásmentes csoporttársi együttműködés.

Illemszabályok kialakítása

Ahhoz, hogy a gyermekek az életükben adódó helyzetekben gyorsan és megfelelően tudjanak dönteni, meg kell velük tanítani a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait.

Az ember viselkedése része a környezet esztétikájának, információt ad látható és hallható jeleivel az ember belső állapotáról. A világban való eligazodáshoz önmagunk és mások elfogadásához feltétlenül szükség van illemszabályok kialakítására, megértésére, alkalmazására.

Ezeket a szabályokat pontosan és egyértelműen fogalmazza meg az óvónő, de kerülje a megalázó, megszégyenítő értékelést.

A szabályok elsajátításának szinterei: a drámajáték, a szituációs játék, bábjáték és a felnőttek mintaadó viselkedése.

Az óvónő megtanítja a gyermekeket:

- a jó megjelenésre (tisztaság, ápoltság, rendezettség),
- az óvodai viselkedés szabályaira (kérdés módja, udvariassági szokások, bocsánatkérés, köszönés módjai, a konfliktusok intelligens rendezése egymás között, az áruklodás és a jogos panasz közötti különbség felismerése, bemutatkozás, óvodán kívüli viselkedés, - utazás, öltözködés ünnepeken stb.),
- az érintkezés szabályaira (tekintettartás, gesztikulálás kerülése, térközszabályozás, udvarias és halk beszéd).

Fontos, hogy a gyermekek ismerjék a szabályok tartalmát és képesek legyenek betartani és másokkal is betartatni azokat, hogy eljussanak mások megértéséhez, önmaguk jobb megértéséhez, az emberi érintkezés mindenkit kielégítő és tartalmas formáihoz.

Hagyományok, ünnepek

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődések, tervezetések, a holnap öröme távlatot jelenthet a gyermek számára. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepi érzelmei átélésre gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, a mindennapi élettől eltérő legyen, és az esemény tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködjenek.

A tevékenységek egy része kizárólag a gyermekcsoportban kerül megvalósításra (sütés, közös díszítés, kirándulások) más részük az egész óvodára kiterjed (óvónők bábozása, dramatizálás). Az ünnepeknél is ezeket az elveket követjük.

Az ünnepek, hagyományok három témakörre épülnek:

- a gyermekek ünnepei (születésnap, gyermeknap, anyák napja, évzáró),
- a természettel, hagyománnyal összefüggő ünnepek (Mikulás, karácsony, farsang, húsvét),
- társadalmi ünnepek (nemzeti ünnepek).

Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda. A jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás maga az ünnepi együttlét, melynek hangulatát tovább emelheti a felnőtt közösség ajándéka (báb, zene stb.). A gyermekek megterhelő, szorongással járó szerepeltetését elkerüljük. Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, ez nem jelenthet terhet sem a szülő, sem a gyermek számára.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Kialakul a gyermek „én” tudata, én érvényesítési törekvései. Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre. Elfogadják a másságot. Szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartásformákat.

Akaratukat alá tudják vetni mások akaratának.

Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra. Figyelnek egymás játékára, alkotására, meghallgatják a felnőtteket, társukat. Türelmesek, önállóan keresik a segítségnyújtás formáit.

Tudják, hogy egy összetartozó csoport tagjai.

Örülnek a közösen elért sikereknek.

Bíznak önmagukban és társaikban.

Udvariasak, köszönnek, vendéget helytel kínálják stb. Segítenek egymásnak és a kisebbeknek, öltözködés, étkezés, séta közben.

Alkalmazkodnak a szabályokhoz, tudják késleltetni szükségleteik kielégítését.

Feladattudatuk kialakult.

Készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására.

A viselkedés normái 5-6-7 éves korban beépülve a személyiségbe, - képes az alkura, a megegyezésre.

4. 3. Értelmi nevelés, fejlesztés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodába lépő kisgyermek fejlődésének elején tart, személyiségének bontakozása, viselkedésének alakulása, értelmének nyiladozása elválaszthatatlan dolog. Három-négy évet tölthet el az óvodában és ennek az időnek számára meghatározónak kell lennie érzelmileg, értelmileg és még sok más szempontból is.

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

A 3 – 7 éves korosztály potenciális érési és elsajátítási lehetőségei óriásiak. Ebben az időben rendeződnek azok a képi és szimbolikus reprezentáción alapuló kognitív folyamatok, amelyek az alap kultúrtechnikák elsajátítását teszik lehetővé. Meghatározzák a gyermek információszerző és feldolgozó folyamatait, tanulási stratégiáját és ebből eredően az iskolai sikerességet.

Az óvodáskorú gyermek értelmi képességeinek fejlődését ismerve a spontaneitás és a latens tanulás elveit követjük.

Célja: A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Feladata:

- a valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a megismerő tevékenységet segítő képességek (a figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

A két feladat megoldása szerves egységben valósul meg az óvodai nevelésben. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, az egész embert.

Fokozzuk az értelmi erők fejlődését mind magasabb szintű ismerettartalom, értelmi erőfeszítést kínáló új feladatok állításával. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés-tanulás tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszere.

Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége.

3 – 4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet), manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.

A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak, a világról minél több információt szerezzenek a gyermekek, érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.

Iskolás korig a hangsúly a gondolkodás, ok-okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányában tolódik el az értelmi fejlesztés. A gyermekekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, rendszert átvegyenek, ill. maguk is alkossanak.

Pl. őszi tapasztalatszerző séta 3 – 4 éves korban, - színek, formák, hangulat 4 – 5 – 6 éves korban az időjárás konkrét jelenségeinek hatása hogyan nyilvánul meg a természetben, hideg hatása, évszakváltás, előzmények stb.

A gondolkodás és fogalomkör alakulására a környezet erősen rányomja bélyegét.

A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése (analízise) és az egyes elemek összekapcsolása egészzé (szintézis) vezet. Az óvodáskorú gyermek jól ismeri a tárgyak jegyeit, ha jó a megfigyelőképessége. Segíti az elemzőképességet, ha nemcsak szavakban, hanem a gyakorlatban is konkrétan megtapasztalhatják az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait.

Különböző egyszerű kísérletek (pl. hogyan keletkeznek a folyók).

A helyes gondolkodás feltétele, hogy a gyermek tudjon összehasonlítani, meglássa a dolgok közötti hasonlóságokat és különbségeket.

A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az *érdeklődés fenntartása*.

Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret- és tapasztalatszerzésre. A megértés, a gondolkodás egyik alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább meglát problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani.

A gyermekek zavartalan értelmi fejlődése érdekében nagyon sok érzelm indította játékos – mozgásos tevékenységet és sokoldalú tapasztalatszerzést kell kezdeményeznünk. Minél több tevékenységet, lehetőséget biztosítunk, annál több mindent fedeznek fel, ismernek meg, egyre nagyobb lesz érdeklődésük és tudásvágyuk.

Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése ezáltal fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának.

Programunkban úgy szervezzük a tapasztalatszerzést, hogy a gyermekek egy adott témakörben évről, évre ugyanazokat a dolgokat, eseményeket tapasztalják meg. /Lásd tanulás fejezetnél./

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- érzékelő funkciók épek legyenek (látás, hallás, szaglás stb.),
- belső érzékelése (mozgás, egyensúly) megfelelően működjön,
- múltbeli tapasztalataira építve felfogja környezetének eseményeit, jelenségeit,
- kialakul tér- és időészlelése,
- önkéntelen figyelme szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart,
- sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége,

- képesek ún. gondolati vagyis megértésen alapuló emlékezésre, tudatos emlékezetbe vésésre,
- képesek emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között,
- meglátnak dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek,
- szemlélhető tapasztalatból kiinduló összefüggések révén ok-okozati összefüggéseket felismerik,
- tapasztalataiknak, ismereteiknek gazdagsága által problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé halad.

4. 3. 1. Anyanyelvi nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez és a beszédben tudja megérteni a külvilágot, ugyanúgy, mint saját belső világát. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. A megzavart mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésében a gondolkodást.

A nyelv elsajátítása során két folyamat – a beszéd megértése és a beszéd létrehozása – egymást feltételezve és támogatva fejlődik. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya, gyermek, család), szervezett, differenciált környezet, megfelelő idegrendszer, ép beszéd és hallásszervek kellene.

Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egész napi életét, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósulásának minden mozzanatában.

A valódi anyanyelvi nevelésnek alapja: az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs légköre.

Célja: Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladata:

- az óvónő modell szerepe érvényesüljön az anyanyelvi nevelésben,
- beszéd és kommunikációs képességfejlesztés, különböző tevékenységeken keresztül,
- beszédtechnikai hibák korrigálása.

A fejlesztés tartalma

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon mintakövetéssel tanul, így fokozottan igaz, hogy az óvónő minden megnyilatkozása modellértékű.

Az óvónő gyermekekhez fűződő viszonyában legyen elfogadó, együttműködő, a kapcsolatteremtésben kezdeményező. Egyenként ismerje a gyermekek szokásait, kedvenc játékait, napi örömeit, bánatait. Legyen meleg és támogató, határozott és következetes. Eszköztárában szerepeljen a humor és a vicc, de kerülje a gyermekekre irányuló gúnyt, a kiabálást, a fenyegetőzést.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, gyakori szeretetteljes beszédkezdeményezése és beszédkapcsolata.

A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi a környezetétől a szórend, a ragok, a jelek, a képzők, a névelők, a névutók, a névmások, az igekötők, igemódok gondolatot kifejtő és a környezet számára pontosan érthető használatát.

A fejlődés során elkülönülnek a mondattípusok. A láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéstől a jól szerkesztett, nyelvtanilag helyesen felépített mondatokig jutnak el a gyermekek.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. Több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, ezáltal fejlődik beszédfejlődése.

Az egymás iránti érzelmeiket kölcsönösen jellemzik a metakommunikatív elemek, a tekintet, a mimika, a gesztusok, egyaránt hordoznak személyiségjellemzőket és tanult viselkedési formákat is. Fontosnak tartjuk, hogy életszerű helyzetekben, természetes módon minden gyermek beszélgesse arról, ami foglalkoztatja, érdekli. Azt utánozza, amit hall és úgy ahogyan hallotta, ezért lényeges a környezetében élők helyes és szép beszéde, amelynek spontánnak, önkéntelennek kell lenni, törekedve a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására, mely segíti a gondolkodás fejlődését is.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei: mondókák, versek, mesék, bábok, dramatikus és anyanyelvi – kommunikációs játékok. Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez, a fejlesztés területeihez: környezetismeret, hagyományápolás, rajz-kézimunka, ének-zene, testnevelés, játék-munka-gondozás.

A néphagyományok ápolása során az óvónő által használt kifejezések épüljenek be a gyermekek szókincsébe (pl. guzsaly, puttony írókázás stb.).

Az óvónő tárja fel a gyermekek interakciós zavarait, keresse meg azok okait, tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére. A beszédtechnikai hibákat (légzéstechnikai, artikulációs stb.) ismerje fel és a spontán beszédnél, vers és mesemondásnál példaadással korigálja. Ez hosszadalmas és nagy tapintatot igénylő feladat, amely beépül a mindennapi tevékenységek rendszerébe.

Nagyfokú elmaradás esetén logopédiai kezelést kell igénybe venni.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek eljutnak arra a szintre, hogy aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.

Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmaz.

Figyelmesen, nyugodtan képesek végighallgatni a másik megnyilatkozását.

Helyesen használják a névmásokat, névutókat, igeidőket, módokat.

Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.

Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri.

Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Beszédhelyzetekhez illő állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel, hangsúllyal használják.

Ismerik és értik a néphagyományokból átvett szavak jelentését (pl. komatál, vőfély, bocskor, szűrszabó, fejősjuhász, kotyolás stb.), ezeket beszédük színesítésére használják.

A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédben.

4. 4. Hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása, esélyteremtés, tehetséggondozás

Az alapprogram azon kitétele, hogy minden gyermeket önmagához viszonyítva kell fejleszteni, azt is tartalmazza, hogy az óvónőnek ismernie kell a fejlődési szakaszokat, ehhez képest felismerni a jelentős pozitív, vagy negatív eltéréseket. Az óvodai nevelés csak egy a környezeti hatások közül, amelyben a családi nevelésnek, a spontán környezeti hatásoknak, a tömegkommunikáció eszközeinek is óriási szerepe van. Az óvodai nevelés folyamatában a **differenciált egyéni bánásmód** elvei szerint törekszünk a gyermekek fejlesztésére. A tapasztalatok azt mutatják, hogy egyes esetekben romlik a szülők szociokulturális, illetve anyagi háttere és ilyenkor az óvoda feladata az esélyteremtésre való törekvés, az óvodai esélyegyenlőség biztosítása.

A következő területek fontosak:

- mozgásészlelés, norma-és szabályészlelés, szabálytudat
- normakövető magatartás megjelenésének nyomai
- önszabályozás életkornak megfelelően

A tehetséggondozás első lépését számunkra a gyermek minél alaposabb megismerése jelenti, hiszen ezen keresztül fedezzük fel azt a többletet, amely benne rejtőzik. Arra törekszünk, hogy a kiemelkedően jó képességek (magatartási problémák miatt) ne vesszenek el.

Az óvoda felzárkóztató programot szervez a hátrányos helyzetű gyermekek támogatására:

- integrált óvodáztatással
- a rendszeres óvodába járás fenntartásával
- gyermekbarát óvodai környezettel
- élményt adó tevékenységekkel
- egyenlő bánásmódra való kiemelt figyelemmel
- egyénre szabott fejlesztéssel

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5. 1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvoda dolgozóinak létszáma 7 fő (4 óvónő, 2 dajka,1 konyhai dolgozó,).

Iskola végzettség:

Felsőfokú óvónőképző:	4 fő	óvónők
Középfokú végzettségű	1 fő	dajka
Szaktunók képző	1 fő	dajka
Alapfokú	1 fő	konyhai dolgozó

A két csoporthoz előírt óvónői létszámmal elérjük, hogy több területen legyenek jártasak, minél nagyobb sikerélményhez jussanak, szívesen osszák meg egymás között a szerzett tudást, tapasztalatot, érezzék, hogy a közösség nélkülözhetetlen tagjai. Legyen jó a közérzetük, szeressék a munkahelyüket.

A felmenő rendszer biztosításával elősegítjük a csoport óvónőjéhez való kötődést.

A feltételrendszer fontos eleme az óvodai nevelőközösség, ezen belül is az óvónő személyisége a következő személyiségjegyekkel:

- megfigyelő és helyzetfelismerő képesség
- megosztott figyelem
- nyelvtanilag helyes beszéd
- önmagával és a gyermekkel szembeni igényesség
- pedagógiai tapintat
- kiegyensúlyozott állapot, érzelmi gazdagság
- a gyermekek szeretete, megértése, megbecsülése
- segítőkészség, optimista magatartás

Az óvoda egész nevelőközösségének rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példaadással neveljük a gyermekeket.

5. 1. 1. Az óvoda irányítási – szervezeti felépítése

Az óvodavezető a munkáltatói jogokat gyakorolja az óvodában, közalkalmazotti viszonyban állóknál.

Az intézmény szakmai szempontból önálló. Szervezetével és működésével kapcsolatban minden olyan ügyben dönt, amelyet jogszabály nem utal más hatáskörbe.

Az óvodavezető az intézmény szakmai munkájának egyszemélyi felelőse.

Hatáskörébe tartozik: - A mindenkori költségvetésből és egyéb forrásokból (pályázatok, rendezvények) a működtetés és a fejlesztés, személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Feladata: - Az óvodai nevelőtestület vezetése, a pedagógiai munka irányítása, ellenőrzése, jogszabályok, rendeletek betartásával a zökkenőmentes működés, az érdekek képviseleti szervekkel, fenntartóval, Pedagógiai Szolgáltató Intézettel, nevelési tanácsadóval, szakmai szervezetekkel együttműködés. A Szervezeti és Működési Szabályzatban a vezetésre vonatkozó pontok betartása. Az óvoda ügyvitele.

5. 2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei

Az óvoda épülete, elhelyezkedése

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el, 3000 m alapterületű telken, az épület 450 m, 2 csoportszoba, előszoba, 1 mosdó, iroda és tálalókonyha a hozzátartozó helyiségekkel.

Férőhelye 50 fő.

A csoportszobák alapterülete 55 m², egy gyermekre 2 m alapterület jut.

Az udvar 2100 m, az egy gyermekre jutó 28 m optimális. Felszereltsége jónak mondható, az utóbbi évben jelentős javulást értünk el, egyrészt új játékokkal bővült az udvar, másrészt szülői támogatással frissítettük a régieket.

Csoporttermeink több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, torna, foglalkozások, étkezések és a pihenés színtere is.

Az óvodai tanuláshoz szükséges fejlesztési eszközökkel jól ellátott óvodánk, folyamatos biztosítására költségvetésünk lehetőséget ad.

Könyvállományunkat folyamatosan gyarapítjuk, újonnan megjelenő kiadványokkal bővítjük.

Tudatosan válogattunk és válogatunk az értékes és hasznos könyvekből, amelyek felkészülésünket és a gyermekekkel való foglalkozást segíti. A törvény által biztosított szakkönyv-vásárlásnál is ezeket a szempontokat tartjuk szem előtt.

Folyamatosan és fokozatosan szeretnénk meglévő eszközeinket bővíteni, felújítani, feltételeinket javítani.

5. 3. Az óvodai élet megszervezése

Beszoktatás – befogadás

Az első találkozás az óvodával, minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát.

A kisgyermekben bizonytalanságot, „elveszettségi érzést” kelthet a számára idegen környezet. Ezért kiemelten kezeljük gyakorlatunkból és tapasztalatainkból adódóan a gyermek befogadását, annak előkészítését és folyamatosságát.

A beíratást követően, családlátogatás során megismerkedünk a gyermekkel, szüleivel a környezetével. Beszélgetünk a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól.

Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, ismerkedhessenek a leendő óvónénikkal, környezettel.

A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.

Napirendi javaslat

Időtartam	Tevékenységek
6.00 – 7.30	Közös játék, tevékenység összevont csoportokban a korán érkezők részére pihenés biztosítása.
7.30 – 11.30	Játék, reggeli, kezdeményezések, különböző tevékenységek, kötelező foglalkozások, séták, megfigyelések, levegőzés, mindennapos testnevelés.
11.30 – 12.30	Ebéd.
12.30 – 14.30	Délutáni pihenés.
14.30 – 15.00	Torna, uzsonna, busszal járók indítása.
15.00 – 16.00	Közös játék, levegőzés, egyéb tevékenységek, hazamenetel.

6. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai

6. 1. Játék

Helye a nevelés folyamatában

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában.

Bármelyik élménye játékának forrásává válhat. A játék örömforrás, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet.

Motivációja magában a tevékenységben van. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában rendezzi el, ezáltal ismerkedik a világgal, a tárgyakkal, a valóság jelenségeivel. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodáskorú gyermek életében. A játékot kísérő érzelmek közlésvágyat ébresztenek, fokozódik a gyermekek beszédkedve.

A játékon keresztül fejlődnek bizonyos értelmi és szociális képességek, válnak elfogadhatóvá viselkedési szabályok.

A játék, mint tevékenységi forma, minden más tevékenységi forma alapvető eleme és közvetítője.

Célja: maga a játék a gyermek képességeit önállóan választott, sokrétű játéktevékenységgel fejlessze, gyakorolja. pl: komplex személyiségfejlesztés, örömszerzés, tanulási lehetőségek... stb.

Feladatai:

- élménynyújtás, tapasztalatszerzés
- a játék feltételeinek megteremtése
- játékirányítás
- a fejlődést segítő játékfajták biztosítása

A fejlesztés tartalma:

A játék témája és tartalma nagyrészt a gyermek valóságról szerzett tapasztalataitól, ismereteitől függ, ezért fontos, hogy a gyerekek minél jobban megismerjék közvetlen környezetüket. A tapasztalás és érzékelés élménnyé válik, amely majd a játék forrását adja. Az élmények a benyomások nem biztos, hogy azonnal jelentkeznek a játékban, de erőltetni nem szabad a megjelenítésüket.

A gyerekeknek nemcsak pozitív, hanem negatív tapasztalatai is lehetnek. Ilyenkor fontos az óvodapedagógus jelenléte, hogy tudásával, szakértelmével segítsen a gyerekeknek ezek feldolgozásában.

Jót és jól játszani a gyerek dolga, a mi feladatunk, hogy megfelelő körülményeket, feltételeket biztosítsunk számára.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. A hagyományos játékok mellett a természetben található, évszakonként elérhető anyagokból készült játékok is helyet kapnak a nevelésben.

Biztosítanunk kell számukra a nyugodt, barátságos, kiegyensúlyozott légkört, melyben a gyermek szabadon választhat, módja van dönteni, hogy mit, hol és kivel kíván játszani. Ennek alapja a bizalom, az óvónő és a gyerekek közötti szeretetteljes kapcsolat.

Az elmélyült és nyugodt játékhoz állandó és ideiglenesen kialakított játszóhelyek szükségesek. A csoportszobában való szabad rendezkedés az aktív közreműködést segíti, a gyerekek kreativitását szolgálja, ha állandóan más-más szituációban kell egymáshoz és a játékhoz igazodni.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia. A játékidő nagy részét a gyerekek által kezdeményezett, spontán kialakult játék tölti ki. Alkalmanként és a gyerekek egyéni képességeitől függően szükség van az óvónő irányítására is. Természetesen ez az irányítás közvetett, az óvónő főként a partner szerepét tölti be, együttműködik és segít. Közvetlen beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró gyermek esetében van szükség. Az óvónő érje el, hogy szívesen tartózkodjanak a gyerekek a szabadban, használják ki a nagyobb tér adta lehetőségeket. A gyerekek örömét fokozza, ha az óvónő velük együtt játszik s szívesen teszi.

A játék, mint a személyiségfejlesztés alapvető eszköze, végigkíséri az óvodást. Életkoronként és egyéni fejlettségtől függően más-más játékfajták dominálnak.

A 3-4 éves gyerekeknél a gyakorlójáték és a szerepjáték egyszerűbb formái a meghatározóak.

A gyakorlójáték az óvodáskort megelőző szakasz fő tevékenysége, a tárgyi cselekvések sorozatát sajátítják el és gyakorolják. Ugyanakkor gyerekkoruk során újra és újra megjelenik, valahányszor a gyermek új képességeket szerez. A gyakorlójáték jelentősége a beszéd megjelenésétől kezdődő fejlődéssel fokozatosan csökken.

Fontos, hogy a gyakorlójátéknak megfelelő mozgásteret, eszközöket, anyagokat, biztosítsunk a manipulációs vágy kielésére.

A gyakorlójáték keretei között bontakozik ki a szerepjáték, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A vállalt szerepeken keresztül gazdagodik fantáziájuk.

Megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit, miközben alakulnak és fejlődnek a gyerekek közötti társas kapcsolatok. A gyerekek szerepjátékában kérésükre vegyünk részt, jelenlétünkkel, viselkedésünkkel adjunk mintát.

A szerepjátékhoz használt eszközöket lehetőség szerint az óvónő a gyerekekkel együtt készítse el, barkácsolja össze s eközben vegye figyelembe a gyerekek ötleteit is. A szerepjátékot bővíti a gyerekek irodalmi élményeire épülő dramatizálás, bábozás.

A gyerekek szabadon játszhatnak el élményeiket, legyen módjuk átfórmálni, továbbszőni azt.

A báb mögé bújva a félénk, visszahúzódó gyerekek is szívesen szólalnak meg. Legyen a báb állandóan jelen, tudják szabadon használni. Készítsünk közösen bábokat (zacskó, termés, bot, ujjbáb).

A gyerekek játékuk során valamilyen szabályhoz alkalmazkodnak. Minden formában szabálytanulás folyik, eleinte nem szándékosan, hanem utánzás útján az újrajátszás és

variáció lehetőségeivel. Ezt fejlesztjük tovább, a szabályok pontos és tudatos betartására az óvodáskor végére.

A szabályjátékok a gyerekek mozgását és értelmi képességeit egyaránt fejlesztik. A mozgásos játékok kintartásra, egymásra figyelésre, az értelmi képességet fejlesztők pedig kudarctűrésre, koncentrációra nevelnek. Legyünk figyelemmel arra, hogy ezt a játékfajtát akkor szeretik meg a gyerekek, ha érdekes és vidám, a szabály érthető számukra, betartásuk nem okoz nehézséget.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek szeretnek és tudnak játszani. A környezetükben megfigyelt jelenségeket képesek feldolgozni és újraalkotni.

Önállóan kezdeményeznek szerep- és szabályjátékokat. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, egymáshoz és a szabályokhoz tudnak alkalmazkodni. Elfogadják egymás véleményét, a konfliktusokat megoldják.

Képesek problémahelyzeteket megoldani.

Kiegészítő eszközök egyszerűbb fajtáit önállóan elkészítik és játékaikban felhasználják azokat.

6. 2. Vers, mese, irodalmi nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai nevelésnek, ezen belül az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek fontos területe az irodalmi nevelés. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek érzéki-érzelmi élményeket adnak. Helye és ideje van mindig, akárhányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá. A mese és vers mindig a gyerekek fejlettségi szintjéből indul ki, és az önkéntes és szívesen együttműködő gyerekekre épül. Az irodalmi alkotások emberi kapcsolatokat tanítanak, erkölcsi tartalmuk van, belső indulati élményeket közvetítenek. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Szereplői sajátos személyek. Cselekményük elvont környezetben játszódik, meseszerű fordulatokkal. A gyermek kettős tudattal éli a meseélményt, nem fontos számára, hogy igaz legyen. A mese oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít, felszabadítja gátlásait, erősíti képzeletüket, önbizalmukat.

A mese és vers élmény a kisgyermek számára, irodalmi nevelésről azonban csak akkor beszélhetünk, ha a gyerek

Szereti a mesét, a verset, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt.

Az irodalom közege a nyelv ezért nagyon fontos, hogy nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyerekek.

Beszéd, tanulás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyerek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás alatt eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Célja:

Az irodalmi nevelés, az erkölcsi fejlesztés és a testi jó érzés megvalósítása a közösség figyelembevételével. A gyerekekkel való különös, játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége szellemi szükségleteik kielégítése.

Feladatai:

- a gyerekek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása, a gyerekek aktív bekapcsolása a verbális tevékenységbe
- a felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása

A fejlesztés tartalma:

Az óvónő naponta többször kezdeményezzen verset, mesét a gyerekek kérésének, érdeklődésének, az adott szituációnak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével. Egy-egy mesét többször meséljen a gyerekeknek. Beszéde feleljen meg a helyes magyar beszéd szabályainak. Teremtse meg a mesehallgatás külső és belső feltételeit, hangulatát. Magatartásával közvetítse, saját élményként élje át a mesékben rejlő üzenetet, tanulságot.

Igényesen válogasson egyéni érdeklődéséből adódóan a rendelkezésére álló irodalmi alkotásokból. Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz és a gyerekek életkorához, érdeklődéséhez, kapcsolható. A szabadidő tartalmassá tételére és a mindennapi tevékenységek színesítésére alkalmazzuk népi gyerekköltészetünk alkotásait: etetők, altatók, ujjSOROLÓK, mondókával kísért mozgásos játékok. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi - a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Forrásaink: Magyar népmesék

Grimm, Andersen mesék

más népek meséi

Illyés Gy., Arany L., Móra F. meséi

Weöres S., Zelk Z., Csanádi I., Szabó L., A. A. Milne versei

Balla Barbara, Mentovics Éva

Célunkat akkor érjük el, ha a gyerek mindennapi életének helyzeteit kapcsolatba tudja hozni egy-egy vers, mese tartalmával, mondanivalójával. Fölfedezi környezetében a szépet, a jót.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Szeretik és igénylik a vers- és mesemondást, közreműködnek a mesemondás feltételeinek kialakításában. Figyelmesen végighallgatják a mesét, a folytatásos mesék szálait össze tudják kötni. Van kedvenc meséjük, s a mese fordulatait beviszik játékuKba. A mondókákat, verseket, a mesék szófordulatait mindennapi beszédükben alkalmazzák. A bábozás, dramatizálás, mesejelenetek eljátszása kedvelt tevékenységeik közé tartoznak. A mesekönyveket önállóan nézegetik, hozzájuk kapcsolódó szöveget, magyarázatot összefüggően mondanak.

A könyveket szeretik, becsülik, vigyáznak rájuk.

6. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Kodály Zoltán „Zenét művelő, zenét élvező és értő magyar közönség kiművelése, amely a kisgyermekkorban kezdődik”.

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat, és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre.

Fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését.

A zenei nevelés elsősorban az érzelmre hat, de egyidejűleg az értelemre is. A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.

Az óvodai ének-zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, a mozgáshoz, az óvodai élethez.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken és foglalkozásokon.

Az óvodai ének-zenei nevelés során gyakran hatunk a gyermek érzelmeire és a gyermek érzelmei visszahatnak a felnőttére. Együtt örülünk, bánkódunk, mindez fejleszti az együttlét társas örömet.

Célja:

A zenei ízlés, esztétikai fogékonyságuk formálása, éneklés megszerettetése stb.

Feladatok:

A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése. A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás.

Képességfejlesztés: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus szép mozgás kialakítása.

A fejlesztés tartalma:

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni, a gyermek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig. A jó zenei légkör átszövi az egész napot.

Az énekelgetés, a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltésére. Az énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyermekre, örül a közös játéknak, kedvet kap, utánozza és maga is énekelgetni kezd.

Álljon rendelkezésükre néhány ízléses szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat bármikor kedvük szerint használhassák (fejdíszek, szoknyák, mellények, botok, ritmushangszerek stb.).

Zenei élményeket szereznek a gyerekek játék közben, spontán, kötött, kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon egyéni érdeklődésük alapján. A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll.

Ehhez kapcsolható az állatok hangja a természetben, környezet hangjai, ezek újra felidézése, hangutánzással való kiegészítése, emberi hang megnyilvánulása, hangutánzó játékok, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű

mozgásformák, táncos jellegű mozdulatok, mozgásimprovizáció zenére színesítik a zenei tevékenységet.

Az óvónő feladata, hogy biztosítsa az éneklés, a mozgásos játékok gyermekek által kezdeményezett alkalmainak lebonyolítását. Segítse a gyermekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, képzeletének és fantáziájának fejlődését.

Tartsa tiszteletben a gyermekek jogát a tevékenység elutasítására, s engedje bekapcsolódni bármikor a gyermek szándéka szerint. Ezáltal biztosíthatjuk, hogy a visszahúzó, félénk, szégyenlős gyermek is feloldódik – bizonyos idő után, ha meggyőződhet arról, hogy senki sem kényszeríti a részvételre – nem kerül kudarchelyzetbe.

A szerepcserés játékoknál lehetőleg minden gyerek kerüljön sorra.

A készségfejlesztő feladatok egymásra épülnek és mindaddig előkerülnek és felszínre vannak, ameddig az minden egyes gyermek sajátja nem lesz.

Zenei képességek fejlesztésének területei:

- éneklési készség fejlesztése
- zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk-hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése)
- ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes löktetés, az egyenletes löktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, a tánc)
- zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok)
- zenei alkotókészség fejlesztése
- a zene hallgatására nevelés

A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely célunk és eredményünk egyaránt.

A fejlődés várható jellemzői :

A gyermekek önként, belülről fakadó késztetésként énekelnek.

Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazzák. Halk-hangos éneklést, gyors-lassú tempó érzékeltetését, felelgetős játékot, magas-mély éneklés közötti különbséget egyedül is képesek érzékeltetni.

Belső hallásuk kifejlett, dallambújtatásra, természethez kapcsolódó hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képesek.

Egyöntetűen körben járnak szép testtartással, kézfogással is. Egyszerű táncos mozgások elemeit ismerik (dobbantás, koppantás, páros forgás, kilépés stb.).

Térformák kialakítására, visszaalakítására esztétikusan képesek.

Dalokhoz egyszerű játékokat, mozgást kitalálnak. Élőzenét, népdalokat, műdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelent számukra a zene.

6. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Helye a nevelés folyamatában

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a személyiség fejlesztésnek.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzetei, gazdagodik élmény- és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik.

Az építő-ábrázoló-alakító tevékenység segíti a gyerekek téri, formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagodását, elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelőképesség alakulását.

Megismerteti a gyerekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Fejleszti az eszközök használatának, karbantartásának szokásait, a munkaszervezés képességét.

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal (pl. konstruálás, környezetátalakítás stb.) a környezet megismerésére neveléssel (pl. színek, formák megfigyelése stb.), a metematikai neveléssel (pl. téri viszonylatok, síkformák stb.) és egyéb nevelési területekkel.

Az anyanyelvi nevelés elsősorban a szavak mögötti képzettartalom formálásával járul hozzá. Az ábrázoló tevékenységhez és annak tartalmához kapcsolódó beszéd ösztönzésével, a mesék, versek képi megjelenítésével a gyerek gondolkodása, nyelvi kifejező készsége sokoldalúan fejleszthető.

Célja:

Kreatív, esztétikum létrehozására, tartalom és forma összhangjának kifejezésére képes, éntudattal rendelkező és önfogadó gyermek nevelése.

Feladata:

- a látó, érzékelő rendszer, keresztcsatornák, térpercepció, testséma, alaklátás, és formaállandóság, a nagy és kis mozgások fejlesztése, manuális érzékelés, finommotoros mozgás, színészlelés fejlesztése
- feltételek biztosítása: tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök
- technikai ismeretek elsajátítása

A fejlesztés tartalma

Az óvodás gyermek az őt környezetéből érő spontán ingerek és a szervezett tevékenységek hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik.

A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindegyiket újraalkotja. Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja.

A megfelelő vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez szükség van a testséma, testfogalom minél pontosabb kialakulására, hogy a gyermek térben, mozgásban, történésben tudják megjeleníteni a különböző dolgokat. Mindezek tudatos fejlesztéséhez sokféle ötletes játékot választhatunk, - s mivel az óvodai élet korai szakaszában az ábrázoló tevékenység

szervesen beépül a játékba – szinte észrevétlenül játék közben bármikor elővehetjük, segíthetjük a gyermek ez irányú fejlődését.

Minden csoportban a gyermekek rendelkezésére áll: a megfelelő hely és a gyermekek által elérhető, bármikor elővehető eszközök.

Az eszközökhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása, a velük való ismerkedés csoportosan vagy egyénileg történik, a tanulás egyénre szabott.

Ott és akkor segítünk, amikor szükség van rá: fogások, eszközhasználat, időrendiség a folyamatban. A megértésről való meggyőződés, a fogalmak tisztázása, pontos magyarázat és bemutatás után figyelünk a pontos megtanulásra és elegendő időt biztosítunk a kellő begyakorlásra. Fontos, hogy a gyermek még a gyakorlás időszakában megkedvelje az adott tevékenységet, ne akarjon kimaradni semmiből. Újabb technika bemutatása csak a készségszint elérése után következhet.

Óvodánkban havonta és hetente számba vesszük a környezet változásából és az azokhoz kapcsolódó jeles napok szokásaiból, ünnepek tartalmából adódó lehetőségeket, az oda illő anyagokat, a velük kapcsolatos eszközöket, technikákat.

A természet és a hagyomány gazdag választékot biztosít a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka gyakorlására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- élményeiket, tapasztalataikat vizuálisan képesek megjeleníteni,
- a rendelkezésükre álló tér alakításában ötletesek, célszerűek,
- tárgyak térbeli kiterjedésével tisztában vannak, főbb formai jellemzőket megneveznek,
- a képi kifejezés változatos eszközeit készségszinten alkalmazzák,
- színhasználatuk valóságnak megfelelő, vannak kedvenc színeik,
- formaábrázolásuk változatos, arányok, egyensúly és térbeliség létrehozására képesek,
- emberábrázolásuk részletező, mozgásábrázolással próbálkoznak,
- tárgydíszítésben önállóak, az ábrázolás technikáit készségszinten művelik,
- tevékenységük kitartó, egymás munkáit értékelik,
- fejlettségi szintjük a részletgazdagságban, kompozíciókészítésben, bonyolultságban, tervszerűségben tükröződik,
- egyre gyakoribb az együttes alkotás,
- díszítőjellegű, írás-előkészítő feladatokat szívesen oldanak meg, a balról jobbra haladás a díszítőmunkában (szín, forma, mennyiség) ritmus tartásával nem okoz problémát.

6. 5. Mozgás

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak. A mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van. A testnevelés keretein belül tervszerűen, de egyénre szabottan valósítja meg feladatait.

A mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van.

A testnevelés fejleszti a gyermekek természetes mozgását a járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást.

Az egészséges életmód területén hozzájárul ahhoz, hogy főként a szabadban végzett többféle tevékenység a gyermekek természetes igényévé váljon.

Fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában.

A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.

Fejleszti testi képességeiket, a testi erőt, gyorsaságot és állóképességet. Az örömmel végzett gyakorlatok és játékok elősegítik a gyermekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását.

A közös munka öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást. Mozgás közben fejlődik önuralma, együttműködő képessége, akarata.

Egészséges versenyszellem alakul ki.

Mozgás közben lehetőség nyílik a környezet tapasztalati megismerésére. Hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához. Előkészíti az ábrázolás, a matematikai, az ének és a külső világ tevékeny megismerésére nevelés fontos, összekapcsolódó feladatait. Ezzel is fejleszti a gyermek személyiségét.

Célja:

A személyiség sokoldalú fejlesztése változatos tevékenységekben. A szabad mozgástevékenységnél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése. Mozgáskultúra fejlesztése, egészségmegőrzés.

Feladatok:

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- A fizikai állóképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom növelése.
- Természetes mozgások alakítása, fejlesztése.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- A légző-, keringési, csont- és izomrendszer teljesítőképességének növelése figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira.
- Testséma fejlesztése: testrészek ismerete.
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- A szem – kéz – láb koordinációjának fejlesztése.
- Mozgással kapcsolatos szókészlet fejlesztése.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése.
- Egészséges versenyszellem kialakítása.

A mozgásfejlesztés tartalma

A mozgásprogram – a gyermekek kötetlen, motivált mozgástevékenységének biztosításával, a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel – teljesíthető.

Kísérletezhessenek kedvük szerint, korlátozás nélkül, bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon. A frissítő, mindennapos testnevelés a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.

Naponta két alkalommal szervezzük, időtartama a gyermekek fejlettségétől függ.

Mozgásanyaga a testnevelési foglalkozások mozgásanyagához kapcsolódik, azt előkészíti ill. az ott megtanultak begyakorlására szolgálnak.

Helyszíne a csoportszoba ill. az udvar.

Testnevelési foglalkozások – kötelezően szervezett tevékenységek, amelyek természetesen nem jelenthetnek kényszert a gyermekek számára.

A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el. Fontos, hogy folyamatosan mozogjanak és a mozgás öröm legyen számukra.

A gyermekek napját az óvodában úgy szervezzük, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen az a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere igényel.

Mozgásukat az óvónő csak akkor korlátozza, ha az veszélyt jelent saját magára vagy társára. Az óvónő mintaadó magatartásával járuljon hozzá ahhoz, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához és az öröm forrása legyen.

- *Játékok:* szerep-, utánczó-, futójáték
szabályjátékok
küzdőjátékok (húzás, tolás, emelés)
- *Rendgyakorlatok:* egyenes testtartás
vonal és köralakítás
fordulatok meghatározott irányokba
- *Gimnasztika:* szabadgyakorlatok (kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-, láb- és törzsmozgások)
- *Koncentrációs mozgásgyakorlatok:* kéziszergyakorlatok (bot, babzsák, labda, szalag, karika)
- *Járások, futások:* természetes járás irányváltásokkal
speciális járások, állatjárások utánczása
ritmusra járások
futás egyenes vonalban és irányváltásokkal
lassítás – gyorsítás
akadályok leküzdése
versenyfutás
- *Szökdelések, ugrások:* helyben és haladva
akadályokon át
- *Dobások, labdás gyakorlatok:* labdafogások
labdagurítások, labdavezetések
alsó és felsődobások
labdahajítások
- *Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok:* talajon (csúszás, mászás, kúszás)
padon, zsámolyon
gurulások
egyensúlyozás emelt szeren
- *Foglalkozások a szabadban:* téli játékok (hógolyózás, szánkózás, esetenként síelés)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítsák el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás)
- Ismerjék a vezényszavakat, tudjanak a hallottak szerint cselekedni.
- Legyenek képesek sor- és köralkotásokra.
- Mozgás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Egyensúlyozzanak egy lábon, valamint különböző szerekben, emelt magasságban két lábon.
- Tudjanak egy és páros lábon szökdelni.
- Ugorjanak át kisebb akadályokat.
- Tudjanak labdát dobni, megfogni, gurítani, labdával célozni.
- Ismerjék az eszközök nevét és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket.
- Tartsák be és kövessék az adott szabályokat.
- Játékos és versenyhelyzetekben megfelelő akarattal, fantáziával, önálló szervezéssel legyenek jelen.
- Magatartásukban nyilvánuljanak meg erkölcsi tulajdonságaik, mint a felelősségérzet, segítőkészség.
- A mozgásokban legyenek kitartóak.

Értékelés:

Folyamatos megfigyelés.

A hibás elemek javítása.

A testtartás és a mozgáselemek korrigálása.

Motiválások a helyes végrehajtások és az előnyös viselkedésformák (bátorság, segítőkészség, kudarc elviselése) kiemelésével.

A fejlesztés kívánatos feltételei:

Eszközök: tornapad, tornaszőnyeg, zsámoly, babzsák, karikák, szalagok, labdák, ugrókötel.

6. 6. Külső világ tevékeny megismerése

Helye a nevelés folyamatában

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyerekek természeti és társadalmi tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Fejleszti értelmi képességeiket. Lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását.

A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti.

A környezet megismerésére nevelés szoros kapcsolatban van más nevelési területekkel. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutatva - a közösségi neveléssel -, a vizuális neveléssel (pl. a környezet esztétikai hatása, ábrázolásban való megjelenítése, színek)

- a zenei neveléssel

- a matematikai neveléssel (pl. a környezet tárgyainak, jelenségeinek tulajdonságai, számosságuk, formájuk)

A gyermek a természeti és társadalmi környezetéből szerzett ismereteit játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja, munkatevékenységében alkalmazza.

Célja:

A természeti és társadalmi környezet megismertetése, szépségének felfedeztetése stb.

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

Feladatok:

- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- A felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi és tárgyi környezet elemeiről. Megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.
- A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak rendszerezése.
- Összefüggések megláttatása.
- A valóság objektív bemutatása.
- Ítéliképesség fejlesztése.
- Pozitív viszonyulás kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez.

A fejlesztés tartalma:

Az óvoda új környezet a gyermekek számára, ezért fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson.

Tudatosodjon bennük a szeretet, tisztelet, az őszinte együttérzés, a segítő szándék, a megértés.

Magatartásukban nyilvánuljon meg a tolerancia és az önfegyelem.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető foglalkozásokról (kereskedelem, varroda).

Figyeljék meg az orvost, a védőnő munkáját.

Ismerkedjenek a baleset-megelőzéssel (közlekedés, tűz, víz, áram).

Beszélgessenek az emberi testrészekről, érzékszerveikről és azok funkcióikról.

Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést.

Az óvoda környezetében található lehetőségeket (vasútállomás) – természetes környezetben figyelhessék meg. Szerezzenek tapasztalatot, gyakorolják a viselkedési formákat (jegyváltás, köszönés, idősek megsegítése).

Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Legyen fogalmuk kisebb-nagyobb időegységről (év, évszak, hónap, hét, nap).

A természeti környezetet az évszakok változásain keresztül közvetlen megfigyeléssel tapasztalják meg.

A növény- és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésének. Az állatok védelmét, gondozását közvetlenül is módjukban áll megfigyelni (házak udvarán).

A növények fejlődését szintén természetes környezetben figyeljük meg.

Látogassanak el az iskolába, ismerkedjenek az ott folyó munkával (5-6-7 évesek).

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok.

A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlenül szükség van matematikai alapismeretekre. A környezet mennyiségi és formai viszonyai a környezet megismerésére nevelés feladatkörében jelenik meg. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.

Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén:

- Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint.
- Sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok szerint.
- A számfogalom megalapozása mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében.
- Tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt.
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban.

A matematikai nevelés anyagát a környezet megismerés során szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozásával, az egyéni fejlődés figyelembevételével alakítjuk ki.

Környezetalakítás

A környezet megismerése nevelés alapvető célját akkor éri el, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja.

A gyermek tevékenységével tapasztalatokat szerez.

A gyakorlás egyik formája a szabad, kötetlen játéktevékenység.

A gyakorlás másik módja a természetes élethelyzetekben történő környezet-átalakítás. Az óvodai élet folyamán gyakori tevékenységváltáshoz szükség van a környezet megfelelő átalakítására. Játéktér kialakítására meséléshez, bábozáshoz, körjátékhoz, tornához.

A természeti környezetből évszakonként összegyűjtött anyagok elhelyezése és a csoportszoba évszakonkénti díszítése is ilyen tevékenység.

Környezetvédelem

A környezetvédelem a környezet ismeretén, rendben tartásán alapul.

A környezetalakítással és a munkatevékenységgel szorosan összekapcsolódik.

Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, ne rongálják, ne pusztítsák azt. Tudják, hogy minden élőlénynek joga van élethez.

Nagyon fontos az óvoda minden dolgozója és a szülők környezetvédő magatartása a környezetszennyezés elkerülésében és a környezet helyreállításában.

A környezetvédelem kiterjed az emberre. Az idősek tisztelete, a kisebbek, gyengébbek óvása, védelme, a felnőttek munkájának megbecsülése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Ismerik nevüket, szüleik nevét, foglalkozását, lakásuk címét.

Felsorolják a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően. Igényesek testük tisztaságára.

Megkülönböztetik a jobb és a bal oldalt.

Megnevezik a napszakokat, hónapokat, a hét napjait.

Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat.

Főbb csoportokba helyezik az élőlényeket (ember, állat, növény).

Ismerik a *növény* szót, annak tartalmát. Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Tudják, hogy a növényeket gondozni kell. Ismernek néhány növényekkel kapcsolatos munkát (szántás, szüret, aratás).

Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat. Tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint. Ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat – költözőt és nálunk telelőt – ismerik óvásukat, védelmüket.

Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket.

Tudják, hogy azok az emberek munkájaként készülnek és az emberek munkáját könnyítik.

Ismerik és megnevezik környezetük színeit a sötét és a világos árnyalatait.

Ismerik a környezetükben lévő intézmények nevét, rendeltetését.

Képesek az óvónő kérdéseit megérteni, követni.

Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, a halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb-rövidebb, magasabb-alacsonyabb, szélesebb-keskenyebb).

Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba rendezést végeznek.

Halmazokat tudnak képezni megadott vagy választott szempontok szerint.

Meg tudnak számolni tárgyakat legalább 10-ig oda-vissza.

Meg tudják nevezni a térbeli állások helyzetének irányait (jobb-bal, előtt mögött, alatt, fölött, között, mellett).

Szét tudják válogatni a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint (kör, négyzet, háromszög).

Meg tudják építeni 2-4 elemből álló alakzat tükörképét.

Értékelés:

Folyamatos megfigyelés.

Kérdésekre adott válaszok helyessége.

Szempontok:

- Megértette-e a feladatot?
- Elvégzi-e a munkát?
- Igényel-e segítséget vagy önálló?
- Mennyi időre van szüksége a feladat elvégzéséhez?
- Milyen a megoldások minősége?

6. 7. Munka jellegű tevékenységek

Helye a nevelési folyamatban

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A gyerekek a munkát általában könnyedén, örömmel végzik. Szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket.

A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű marad.

Az óvodai játék és munka közti különbség a kétféle tevékenység indítékában van.

Munka:

1. célra irányuló tevékenység
2. külső irányítással folyik
3. elvégzését külső szükségesség indokolja
4. felelősséggel jár

Játék:

1. spontán tevékenység
2. motívuma magában a tevékenységben van

Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység.

Ezzel hozzájárul:

- a gyerekek közti társas kapcsolatok alakulásához
- a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömeinek felfogásához, átéléséhez
- a kapcsolatok színesebbé, bensőségessé válásához.

Lehetővé válik általa:

- a kitartás
- a felelősségérzet
- a kötelességteljesítés gyakorlása,
- az önértékelés és ezzel együtt
- a közösségi értékelés alakulása.

Célja:

A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése az óvodai élet során megszeretett és megkedvelt munka, ill. munka jellegű játékos tevékenységeken keresztül.

Munkavégzés közben:

- formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek
- kezdenek kialakulni a munkaszervezés képességének alapjai

- megismerkednek a részmozzanatokkal, azok sorrendjével
- erősödik kezdeményezőkézségük
- fejlődik együttműködési képességük

Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység.

Feladatok:

1. A munka irányításának általános elvei

Az óvónő feladatai:

- tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére
- alakítsa a munkakészségeket és szokásokat
- támaszkodjék a munka játékkal megegyező sajátosságaira
- teremtsen meg az önálló munkavégzés lehetőségét
- az egyes munkafajtákat fokozatosan vezesse be
- biztosítsa a gyerekek tényleges aktivitását
- biztosítsa a munka állandóságát, folyamatosságát
- vegye figyelembe az egyéni sajátosságokat
- megfelelő értékelés
- a munka ne legyen büntetés

2. Feltételek megteremtése:

- munkalehetőség megteremtése életkorhoz, erőhöz mérve
- nyugodt légkör megteremtése
- megfelelő napirend
- kellő tárgyi feltételek

Munkafajták:

1. Mindennapi étellel kapcsolatos

A/ A naposság közösségi megbízatás. A naposi funkció gyakorlása során a gyerekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében. A naposságot 4 éves kortól lehet bevezetni. Erre az időre a gyerekek eljutnak az ellátásához szükséges beállítódáshoz.

A naposság feladattudatot, figyelemösszpontosítást igényel.

A naposi munka sikere összefügg:

- a kiválasztás módjával
- a munka irányításával
- értékelésével

4 - 5 éves korban:

- ismerjék meg az egyes területeken a feladatokat
- az óvónő hívja fel figyelmüket a sorra kerülő munkára
- az óvónő ossza meg a munkát
- részmozzanatok megismertetése
- az óvónő szoktassa a naposokat arra, hogy tekintsék át a csoportszobát és ahol szükséges, segítsenek
- egyéni sajátosságok figyelembe vétele

5 – 6 – 7 éves korban már nagyobb önállósággal, felelősséggel látják el a munkát:

- fokozatosan bővüljenek a tennivalók
- az új feladatok kiosztása előtt beszéljék meg, hogy volna célszerű elosztani a munkát
- nyújtsanak segítséget egymásnak
- az értékelésbe a gyerekek is kapcsolódjanak be

b/ Növény- (és állat-) gondozás

A növények (és kisállatok) gondozásával ezek életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá a gyerekek, miközben átélik és megfigyelik a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat

A teremben és a kertben az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek:

- csíráztatás, rügyeztetés
- virágoskert gondozása
- fű gereblyézése, falevelek összegyűjtése
- hóseprés
- élősarok gondozása

3 – 4 évesek:

- az óvónő a növényeket (állatokat) a gyerekek előtt, esetenként velük együtt gondozza
- magyarázza el mit, miért és hogyan csinál
- bekövetkezett és várható változások megbeszélése
- az udvaron a gyerekek szélesebb körét vonja be

4 – 5 évesek:

- fokozatosan vonja be az óvónő a növény (és állat) gondozásába
- ismertesse meg a gyerekeket az egyszerűbb folyamatokkal
- öntözést, gyűjtést folyamatosan, de egymást váltva végeztesse
- kert: szerszámok használata (egymás testi épsége!) folyamatos gondozás
- udvarrendezés

5 – 6 – 7 évesek:

- a növény (és állat) gondozásában a gyerekek önállóan lássák el feladataikat
- állapítsák meg a fontos feladatokat
- a csoport minden tagja vegyen részt a munkában
- a gyerekek közösen és egyenként gyűjtsenek terményeket, kavicsokat
- hívja fel az óvónő a figyelmüket arra, hogy mit, hol és mikor gyűjthetnek
- gondoskodjanak a csíráztatáshoz, hajtatáshoz szükséges eszközökről

2. Heti munkanap

A hét bizonyos napján egyszerűbb feladatok elvégzése:

- babakonyha-takarítás
- babaruhák mosása stb.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatokat
- ismerje fel saját képességeinek határait
- ismerje meg az eszközök használatával járó veszélyeket is
- végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat
- legyenek rendszeresen visszatérő feladatai
- teljesítse pontosan megbízásait
- ismerje fel a segítségadás lehetőségeit
- ismerje a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát
- képes legyen az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére
- legyen igénye felfedezett kisebb hibák kijavítására
- gondolja, óvja a környezetében lévő növényeket

6. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Helye a nevelési folyamatban

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magában foglalja. A megfigyelés, az emlékezetbe vésés és felidézés ebben az életkorban a gyakorlati tevékenységbe ágyazottan fejlődik. A gyerekek gondolkodásában egyre inkább helyet kapnak a tárgyakról és a velük való cselekvésekről kialakult belső, gondolati képek. A megismerés fokozatosan áttevődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére. A fogalmi gondolkodás azonban csak később kezd kialakulni.

A gyerekek a cselekvéses műveleteket, az összefüggéseket a beszéd szintjén képesek megérteni és kifejezni. A szóbeli kifejezés a gondolkodás és a beszéd tudatossá válásának, az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze.

Célja:

- érdeklődés kielégítése
- tapasztalatszerzés
- a gondolkodás örömeinek átélése
- alkotás
- az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezése
- világkép alakítása
- tapasztalatok rendeződése
- érzékelés, észlelés, megfigyelőképesség pontosabbá válása
- figyelem tartósabbá válása
- emlékezet
- fantázia gazdagítása
- beszéd és gondolkodás fejlesztése
- problémák felismerése, megoldása

Feladatok

1. A tanulás irányításának általános elvei

Az óvodában a gyerekek spontán módra tanulnak, ezért az óvónő a gyerekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát.

Motiváció:

- kíváncsiság
- óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat
- foglalkozási helyzet
- problémaszituáció
- önállóság

Fontos, hogy minden gyerek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék. Ezért a gyerekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre.

Az óvodai tanulás a játék, motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad.

Az óvónő a foglalkozásokon változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon. A játékoság forrása lehet az eszköz, az eljárás, a módszer. A játékoság a tanulás egész folyamatában érvényesüljön.

A gyerek csoportbeli közérzete, társas helyzete is hatással van tapasztalat- és ismeretszerzési kedvére, képességeinek fejlődésére.

Az óvónővel és a társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságaik.

A gyerekekben az óvodán kívül is nagy mennyiségű spontán tapasztalat, élmény halmozódik fel. Az óvónő építsen ezekre az ismeretekre is.

A tanulás alapja az óvónő és a gyerekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvónő az előre megtervezett feladatok alapján a gyerekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít. Az óvónő biztosítja a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.

A tanulásirányítás a gyerekek folyamatos megfigyelésére épül.

A tanulás tartalma a gyerekek közvetlen környezetéből származnak.

Az egyes foglalkozások anyagának tervszerű, tudatos feldolgozása hozzájárul a sikeres iskolára előkészítéshez.

2. A tanulás megszervezése

A/ kötetlen szervezeti forma: foglalkozások egyik alapformája, a kicsiknél (testnevelésen kívül) az egyetlen szervezeti forma.

- önkéntes részvételt jelent
- nem zavarhatja a kialakult játékot
- időpontjának kiválasztása nagy körültekintést igényel
- együttesen készítsék elő a foglalkozáshoz szükséges eszközöket
- fontos a hely megválasztása
- kötetlen az elhelyezkedés, az óvónő számára áttekinthető
- minél több foglalkozás a természetes környezetben folyjék

3 – 4 év: - azonos tevékenységi formából azonos feladatokkal, de eltérő módszerekkel naponta 2x is kezdeményezhet az óvónő.

4 – 5 – 6 – 7 év: - minden tevékenységi formából szervezhető kötetlen és kötött foglalkozás is ez függ:

- aktuális fejlettségi állapot
- foglalkozás tartalma
- helyi adottságok

B/ kötött foglalkozás:

- függ az óvónő által kitűzött feladattól
- belső szándéktól
- nem jelentheti a gyerekek spontán érdeklődésének, aktivitásának korlátozását
- minden gyerek számára egyszerre kezdődnek és fejeződnek be

A kötetlen és kötött foglalkozások alakítják a gyerekek magatartását. Egyaránt oldottak, játékosak legyenek.

3. A tanulás munkaformái

Egyéni munkaforma:

- saját elképzelés szerint
- saját eszköz
- önálló feladatmegoldás

Mikrocsoportos:

- különösen nagycsoportban fontos
- közös tevékenység, páros munka
- társas kapcsolatok fejlődése

Frontális foglalkozás:

- együttes megoldás
- tapasztalatok megbeszélése

4. Eszközök (tárgyak, képek stb.)

Érdeklődésre, aktivitásra, gondolkodási műveletek alkalmazására, probléma felismerésére, megoldásra ösztönözzenek.

Feladatlapok: egyéni jellemzők nyomon követését, segítségnyújtás mértékét és módját szolgálják.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján
- alakuljon feladattudata
- ismerje saját értékeit

- legyen önálló a begyakorolt feladatok megoldásában
- végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is
- fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- törekedjen többféle megoldás keresésére
- szándékos figyelmének tartama érje el a 10 –15 percet
- legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni
- különítse el a mese és a valóság elemeit
- az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkezzen megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelmel

6. 9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

1. Testileg egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltozáshoz.
 Teste arányosan fejlett, teherbíró.
 Mozgása összerendezett, harmonikus.
 Erősen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom motorika.
 Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.
2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
 A 6 év körüli kisgyermek vágyik az iskolába, becsvágya támad, hogy iskolás legyen.
 A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
 Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
 Téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának különös jelentősége van.

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme.

Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.

Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál, érzelmeit érthető formában megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.

Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat.

Ismeri az időjárás összefüggéseit, az alapvető viselkedési szabályokat, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

3. Az óvodáskor végére szociálisan is éretté válnak az iskolára.
A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, az akarat és önfegyelem megfelelő szintje jellemzi.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

Ezt a tevékenységet kitartásának, önfegyelmének, munkatempójának, önállóságának alakulása biztosítja.

Általában akkor tartjuk a gyermeket iskolaérettnek, ha az iskola első osztályának normaszzerű követelményeit képes teljesíteni, magatartásával megfelelő módon tud beilleszkedni az iskolai közösségbe és akinek az egészsége nem károsodott.

7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

7. 1. Célja, feladatai

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír. A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A munkanélküliség nőtt és ezzel egyenes arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett.

Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú célja a helyi sajátosságok ismeretében: mentálhigiénés óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás korú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

Programunk személyiségekre épül, enyhíti a szociokulturális ártalmakat, megelőzheti a magatartási és tanulási zavarok kialakulását.

Feladata: hogy megőrizze, enyhítse, elhárítsa azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekben károsító jellegűek, másrészt segítse azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben fedezhetjük fel a személyiségfejlődési problémákat (nehezen nevelhetőség, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás). A veszélyeztetettség kialakulásának, megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges.

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az intézmény vezetője, a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő, valamint az óvodai nevelőtestület együttesen felelős. A gyermekek szüleit a tanév kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

7. 2. Prevenziós, korrekciós, védő-óvó feladatok

A gyermeknek joga, hogy nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, óvodai életrendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

Az óvónő feladata első családlátogatáskor a gyermekek megismerése, az anamnesztikus adatok rögzítése. A hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel próbál segíteni. Ha szükséges szakember segítségét kéri. Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családban, akkor a gyermekvédelmi megbízotthoz fordul.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges a szerepe, ebben az esetben a gyermekvédelmi megbízott feladata a szülők segítése, olykor az egész család „gondozása”, védelme. Ha

erőfeszítéseik nem járnak eredménnyel, külső segítséget kell igénybe venni (orvos, önkormányzat gyermekvédelmi megbízottja).

Fontos feladat egy településen belül a hátrányos és veszélyeztetett státus megállapítása, hiszen mindig az adott környezetben fennálló viszonyokat vizsgálva, az adott időben a gyermek nevelését tekintve, aktuális állapotát felmérve dönthető el, hogy veszélyeztetett van-e a gyermek, illetve fejlődését hátráltatja-e valamilyen tényező. A fentiek értelmében a gyermekvédelem prevenciós, feltáró és problémákat megszüntető tevékenységet végez. E tevékenység átfogja az óvodai nevelés egészét. A védő-óvó intézkedések részletes feladatait az óvoda házirendjében kell rögzíteni, továbbá az SZMSZ-ben szabályozni kell a személyi felelősség kérdését.

7. 3. Baleset megelőzés feladatai

Az óvoda feladata, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék. Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegye. Minden nevelési év kezdetén, valamint kirándulások előtt és egyéb esetekben szükség szerint minden óvodai csoportban ismertetni kell az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat, veszélyforrásokat és az elvárható magatartást.

Az óvoda csak megfelelőségi jellel ellátott játékokat vásárolhat és azokat használati utasítás szerint alkalmazni. Ha a gyermeket baleset éri, a vele foglalkozó óvodapedagógus kötelessége az elsősegélynyújtás. A balesettel kapcsolatos nyilvántartási és jelentési kötelezettség teljesítését az óvodavezető ellenőrzi.

7. 4. Az óvodavezető feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma

A közoktatási törvény az óvodavezető fő feladatává teszi a gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését.

A vezető feladatai közé a következők tartoznak:

- *Gyermekbalesetek* (a részletes feladatokat és a személyi felelősség kérdését az SZMSZ tartalmazza)
- *Egészségügyi vizsgálatok* (általános szűrővizsgálat évente egyszer-fogorvos is)
- *Egészséges életmód biztosítása* (étkeztetés ellenőrzése)
- *A gyerekekkel kapcsolatos adatok védelme*

7. 5. Az óvodapedagógusok feladatai

A pedagógus kötelessége, hogy

- Nevelő és oktató tevékenység keretében az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítse
- Nevelő tevékenysége során figyelembe vegye a gyermek – egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét, fejlettségét, fogyatékosságát,
- Segítse a gyermek képességének, tehetségének kibontakozását,
- Segítse a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkózását társaihoz,
- A gyermek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja,
- Ezek elsajátításáról meggyőződjön,
- A gyermekek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa,
- A szülőket az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa,
- A szülőt figyelmeztesse, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek,
- A szülő és gyermek javaslataira, kérdéseire érdemi választ adjon,
- Közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

7. 6. Gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő feladatai

Feladata, hogy

- minden nevelési év elején összegyűjti a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek adatait,
- munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit, csoportos óvónőkkel, szülői munkaközösséggel, orvossal, védőnővel, önkormányzattal,
- segíti az óvónők gyermekvédelmi munkáját (pl. család helyzetének felméréséhez szempontsor összeállításával stb.),
- gyermekvédelmi továbbképzéseken részt vesz, az ott hallottakról tájékoztatja kollégáit,
- aktívan részt vesz az egészségügyi vizsgálatok lebonyolításában.

7. 7. Speciális feladatok

Amennyiben a gyermek egészségi problémái, magatartása, viselkedésének zavara meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit az óvónő feladata, hogy a gyermeket és szüleit megfelelő szakemberhez irányítsa. Ezekben az esetekben az óvónőnek igen nagy tapintatra van szüksége, legjobb, ha a szülő maga győződik meg a problémáról óvodai tevékenység közben. Így elérhető, hogy a szülő jogának, szerepének tiszteletben tartásával a gyermek nevelése, fejlesztése bizalmon alapuló közös ügyé váljon. Az iskolába kerülés optimális idejének meghatározásához, szükség esetén a Nevelési Tanácsadó igénybe vételét javasoljuk és tájékoztatjuk a szülőket az eljárási rendről.

8. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

8. 1. A család, szülőkkel való kapcsolat

Alapelveink:

- a nevelésben a család szerepe elsődleges az óvoda épít rá és kiegészíti azt,
- az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal,
- kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást és a segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő ezt elfogadja,
- a kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenysége során,
- az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában,
- legyenek tájékozottak a „helyi nevelési programról” kialakításában, bevalásának figyelemmel kísérésében képviselői által vegyenek részt.

8. 2. Kialakult kapcsolattartás formái:

- napi beszélgetések, információ a gyermek állapotáról,
- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- nyitott óvoda meghirdetése (a szülő bármikor betekinthez az óvoda életébe, napi munkájába, egy feltétellel, jelenlétével nem zavarhatja a csoport életét),
- az 5 – 6 – 7 éveseknél kivétel nélkül minden szülő látogasson el legalább egyszer az óvodába,
- közös programok szervezése szülőkkel (pl. kirándulások),
- szülői munkaközösségi programok: (munkadélutánok, rendezvények, társadalmi munka), mely által anyagi támogatást is nyújt.

8. 3. Kapcsolat külső intézményekkel

Fenntartó

Önkormányzatunk folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodában folyó munkát, a képviselő-testület előtt beszámolunk meghatározott időszakokban a nevelőmunkáról, az óvoda életéről. Vizsgálják a fenntartás, a működés feltételeit.

Iskola

Kapcsolatainkat környezetünk adottságai határozzák meg. Fontosnak tartjuk az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenetet, így az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, az együttműködést. Az óvoda iskola-előkészítő munkája akkor eredményes, sikeres, ha a gyermekek örömmel, bizalommal és érdeklődéssel várják az iskolát. Az óvónő szoros, nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógussal. Tegye lehetővé, hogy a gyerekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.

A családok és a gyermekek egyéni helyzetét és jellemzőit ismerve segítse az iskolába lépés zavartalanságát.

A hatékony együttműködés érdekében ismerje meg az iskola nevelési elveit, adjon lehetőséget a tanítónak az óvodai nevelési módszerek, eljárások megismerésére.

Adjon tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.

Tegyenek kölcsönös látogatást, a gyermekek ismerkedjenek leendő tanítójukkal.

Az óvónő kísérelje figyelemmel a gyerekek iskolai beilleszkedését. Munkatervébe építse be a kapcsolattartás konkrét feladatait.

A fejlettség szerinti beiskolázásra az óvónő folyamatos megfigyelése tapasztalatai és az orvosi szakvélemény alapján kerüljön sor. Ha a beiskolázás eldöntéséhez kiegészítő vizsgálatra van szükség forduljon a Nevelési Tanácsadóhoz.

Óvoda orvosa

Környezetünk adottságaiból adódóan kapcsolatot tartunk az óvoda orvosával, védőnőjével az egészséges életmód, egészségmegőrzés érdekében

9. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Meglévő eszközök

Játékok:

- a csoportokban az alapjátékok és eszközök megtalálhatók.
- képességfejlesztő játékok folyamatosan biztosítottak.
- udvari játékaink részben vasból készültek, ezeket szeretnénk fából levőkre kiegészíteni.

Anyanyelvi és irodalmi neveléshez:

- minden csoport rendelkezik saját készítésű, ill. vásárolt kesztyűbábokkal, továbbá síkbábokat, ujjbábokat, szemléltető eszközöket folyamatosan készítik az óvónők mesékhez versekhez. Sok-sok jelmez, kellék színesíti eszköztárunkat.
- mesekönyvek, verses könyvek, szakkönyvek, melyeket szintén folyamatosan bővítünk újabbakkal.

Testneveléshez:

- talajtorna eszközök, kézi szerek megfelelő mennyiségben vannak.
- egyéb felszerelésünk: tornapad, zsámoly, tornaszőnyeg.
- mozgás- és ügyességfejlesztő variálható óvodai tornaszer beszerzését tervezzük.
- külső, fedett tér a mindennapos mozgáshoz

A külső világ tevékeny megismeréséhez:

- képes kirakók: Állatok világa
Növények világa
Közlekedés világa
Emberek világa
- MINIMAT matematikai készlet.
- óvónők által készített szemléltető eszközök

Ének-zenéhez:

- dalos játékokhoz óvónők által készített kellékek.
- ritmusfejlesztő eszközök: dob, háromszög, cintányér, zörejkeltő eszközök.
- hangszereink: metalofon, furulya.

Ábrázoláshoz:

- a szükséges eszközöket folyamatosan biztosítjuk, ennek fedezete a költségvetésben van.

Tabletek használata szemléltetéshez, zenehallgatáshoz, ismeretek átadására.

10. Az ellenőrzés, értékelés rendszere

„Minden terv, minden program annyit ér, amennyit megvalósítunk belőle.”

Az ellenőrzés, és értékelés rendszere az intézmény minőségirányítási programjában található.

10. 1. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

Legfontosabbnak tartjuk a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését, mert nevelni és tanítani csak akkor tud az ember, ha megérti azt, akit alakítani, formálni kell.

A folyamatos megfigyelést szolgálják a kezdeményezések, foglalkozások utólagos ellenőrzés feladatlapokkal.

A kapott eredmények alapján fejlesztjük a gyermekeket, küldjük nevelési tanácsadói ill. fejlettség vizsgálatra. A fejlesztéseknél fő szempont, hogy természetes közegben játék közben történik a fejlesztés, egyes esetekben a gyermeket egy időre kiemeljük a csoportból (részképesség pótlása).

Egy éves intervallum értékelése során megfogalmazzuk, hogy a program:

- a gyermek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő hatások, megfigyelhető-e a gyermekek viselkedésében változás, fejlődés
- az óvoda alapvető feladatai – az egészséges életmód biztosítása, a gyermekek szocializációja, esztétikai és értelmi nevelése – megvalósultak-e.

A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak:

- óvodavezetői éves munkaterv,
- csoportok tervező munkája:
 - nevelési terv (éves)
 - tanulás tervezése (éves)
 - csoportnapló vezetése – heti terv és napi feljegyzések
 - hiányzási napló, étkezők nyilvántartása
 - év végi értékelés.

10. 2. A helyi nevelési program értékelése

A helyi nevelési program értékelésével választ kapunk a program gyakorlatban történő bevalására.

A program céljait és a megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

A helyi nevelési program bevezetése előtt az óvodapedagógusok és az óvoda minden dolgozója több fordulóban ismerkedik a célokkal és feladatokkal. Közös kidolgozás során mindenki véleményével alakítja, formálja azt. Megismertetjük a szülőkkel, nyitott óvoda meghirdetésével betekintést engedünk a folyamatba.

A program megvalósulásának ellenőrzése tervszerű, előre megbeszélte szempontok alapján és spontán alkalmi ellenőrzésekkel történik. Nevelési rendszerünk felépítéséből, szerkezetéből adódóan a folyamat komplex ellenőrzése vezethet eredményre. A heti terv végrehajtásánál megfogalmazott folyamatosság, folytathatóság csak így ellenőrizhető, értékelhető.

Az ellenőrzések célja: - hiányosságok feltárása, a nevelési célkitűzések, a program szellemiségének megjelenése a mindennapi munkában. Hatása a gyermekek fejlődésében, a nevelők munkakedvére, mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Éves vezetői munkaterv konkrét feladatokat tartalmaz az ellenőrzés rendszerére vonatkozóan, megjelölve az ellenőrzésben, értékelésben résztvevőket.

Az ellenőrzés általános tapasztalatait értékeljük, megvitatjuk, a hiányosságokat megszüntetjük, a jó módszereket bevezetésre, megvalósításra ajánljuk.

Programunk célkitűzéseit mindenkinek kötelező betartani, a mindennapi munkában az óvónők felkészültsége, egyénisége, módszertani szabadsága érvényesül.

Felülvizsgálata 4 évenként történik – az iskolába lépő gyermekek vizsgálataival a nevelés eredményessége megítélhető.

A felülvizsgálat az alábbiakra terjed ki:

- az óvodai nevelés országos alapprogramja és a helyi program követelményeinek összevetése,
- a helyi program globális koncepciójának megítélése,
- a globális koncepció és a fejlesztési tervek (csoporttervek) összevetése,
- a fejlesztés területeinek összehasonlítása,
- az ellenőrzés, értékelés bírálata,
- a feltételek vizsgálata – személyi, tárgyi, anyagi körülmények,
- közvetlen megfigyelések, tevékenységek megtekintése, megbeszélések, bemutatók.

11. ZÁRADÉK

A Magyarbólyi Óvoda „Helyi nevelési programját” megismertük és elfogadtuk.

Óvoda nevelőtestülete :

.....
.....
.....
.....

Szülői Szervezet megismerte, véleményezte, elfogadta:

Szülői Szervezet megbízottja:

.....

A program készítésénél felhasznált irodalom.

TARTALOM

1. Bevezetés	2
2. Gyermekkép	3
3. Óvodakép	3
3. 1. Az óvodai nevelési program alapelvei.....	4
3. 2. Az óvodai nevelés célja.....	5
4. Az óvodai nevelés feladatai, tevékenységei	6
4. 1. Egészséges életmód biztosítása.....	6
4. 2. Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés.....	10
4. 3. Értelmi nevelés, fejlesztés.....	14
4. 3. 1. Anyanyelvi nevelés.....	17
4. 4. Hátrányban lévők felzárkóztatása, esélyteremtéstehetséggondozás	18
5. Az óvodai élet megszervezésének elvei	20
5. 1. Személyi feltételek.....	20
5. 1. 1. Az óvoda irányítási- szervezeti felépítése.....	21
5. 2. Tárgyi feltételek.....	21
5. 3. Az óvodai élet megszervezése.....	22
6. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	23
6. 1. Játék.....	23
6. 2. Vers, mese, irodalmi nevelés.....	25
6. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	27
6. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	29
6. 5. Mozgás.....	30
6. 6. Külső világ tevékeny megismerése.....	33
6. 7. Munka jellegű tevékenységek.....	37
6. 8. A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	40
6. 9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	43
7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	45
7. 1. Célja, feladatai.....	45
7. 2. Prevenziós, korrekciós, védő-óvó feladatok.....	45
7. 3. Baleset megelőzés feladatai.....	45
7. 4. Óvodavezető feladatai.....	46
7. 5. Óvodapedagógusok feladatai.....	46
7. 6. Gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő feladatai.....	47
7. 7. Speciális feladatok.....	47
8. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése	48
8. 1. A családdal való együttműködés.....	48
8. 2. A kialakult kapcsolattartás formái	48
8. 3. Kapcsolat külső intézményekkel.....	48
9. A nevelési program megvalósulását segítő eszközök jegyzéke	50
10. Ellenőrzés.....	51
10. 1. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése.....	51
10. 2. A helyi nevelési program értékelése.....	52
11. Záradék	53
Tartalomjegyzék.....	55